

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुल्चोक ललितपुर

इजलास

माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना
लेखा सदस्य श्री पुष्प प्रसाद गुरागाईं
फैसला

२०७८/०७९ सालको निर्णय नं. २७१

पुनरावेदन मुद्दा नं. ०७७-RB-०१०४

मुद्दा:- आयकर। (०६८/०६९)

हिमालयन पेट्रोकेमिकल्स प्राइभेट लिमिटेड (स्थायी नं.३०००१०९२५) बिजुलीबजार } पुनरावेदक/
काठमाडौंका तर्फबाट ऐ.का अख्तियार प्राप्त सुमन कुँवर.....१ } प्रतिवादी

विरुद्ध

ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुर हाल मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय } प्रत्यर्थी
बबरमहल, काठमाडौं.....१ } /वादी
आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट काठमाडौं.....१ }

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय : ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुर
शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी : प्रमुख कर प्रशासक शोभाकान्त पौडेल
शुरु निर्णय मिति : २०७३।०२।१६

पुनरावलोकन निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय: आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट
निर्णय गर्ने अधिकारी: महानिर्देशक विनोद बहादुर कुँवर
निर्णय मिति: २०७६।०९।१०

उपस्थित कानून व्यवसायीहरू

पुनरावेदकका तर्फबाट : विद्वान अधिवक्ता श्री नितेश श्रेष्ठ
प्रत्यर्थीको तर्फबाट : विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री बिमला गौतम

आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७६।०९।१० मा भएको निर्णय उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६ (१) र आयकर ऐन २०५८ को दफा ११६(१) बमोजिम यस न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार अन्तर्गत पुनरावेदन पत्र दर्ता भै पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यसप्रकार रहेको छ ।

मुद्दाको तथ्य

१. हिमालयन पेट्रोकेमिकल्स प्रा.लि.बाट आर्थिक वर्ष २०६८।०६९ को आय विवरण आयकर ऐन, २०५८ (संशोधन सहित) को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार करयोग्य आय रु. २,०४,६१,८३२।९० करयोग्य नोक्सानी कायम गरी मिति २०६९।०९।२५ मा पेश भएको आय विवरण ।
२. करदाताले पेश गरेको विवरण तथा कागजातको अध्ययन, छानविन तथा हिसाब किताब छानविन गरी प्रतिवेदन समेतका आधारमा करदाताले आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम समावेश गर्नुपर्ने आय समावेश नगरेको /कट्टी गर्न नपाईने खर्च दाबी गरिएको देखिएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम रु. २९,५१,०५९।७७ (उनन्तीस लाख एकाउन्न हजार उनान्साठी रुपैया सतहत्तर पैसा) संशोधित करयोग्य नोक्सानी कायम गर्नुपर्ने भएकोले सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुद/प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले दिन १५(पन्ध्र) भित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१(६) बमोजिम करदाताका नाममा ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७३।०१।२३ मा लिखित सूचना जारी भएको ।
३. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७३।०१।२३ मा जारी भएको सूचना मिति २०७३।०१।२३ मा बुझिलिई सोको प्रतिक्रिया सहितको लिखित जवाफ करदाताले मिति २०७३।०२।०५ मा पेश गरेको ।
४. करदाताको आ.व.०६८/०६९ का लागि रु.२९,५१,०५९।७७ करयोग्य आय (नोक्सानी) कायम गरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा १०२ बमोजिम करदातालाई सूचना दिने भनी ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरबाट मिति २०७३।०२।१६ मा गरेको निर्णय ।
५. ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरले मिति २०७३/०२/१६ मा जारी गरेको आ.व. २०६८/०६९ को आयकर तर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेशमा चित्त नबुझी हिमालयन पेट्रोकेमिकल्स प्रा.लि.ले प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७३/०५/०८ मा आन्तरिक राजस्व विभागमा पेश गरेको निवेदन ।

६. करदाताले वास्तविक आधार, कारण र प्रमाण विना दावी गरेको **Custom Clearing Expenses, Fooding Expenses, Leakage Expenses,** मर्मत खर्च र विविध खर्च आयकर ऐन (संशोधित सहित), २०५८ को दफा १५ बमोजिम खर्च कट्टी नदिने गरी शुरु कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारण कानून सम्मत देखिएकोले निवेदकको निवेदन जिकिर नपुग्ने भनि आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०७६।०९।१० मा भएको निर्णय।
७. करदाताले **Custom Clearing Expenses, व्याज खर्च ,Leakage Expenses, Fooding Expenses** अन्तर्गत लेखांकृत भएका खर्चहरू वास्तविक खर्च रहेको र कामकै सिलसिलामा खाजा खर्च वापत भएको विभिन्न खर्चहरू भएको बिल भौचरहरू समेत निरिक्षण गरिसकेको अवस्थामा बिल भरपाई पेश गर्न नसकेको, सो खर्च वास्तविक खर्च अमान्य हुने गरि शुरु कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारण निर्णय अन्यायपूर्ण र आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ र १३ विपरित भएको हुंदा बदर गरि पाँउ भन्ने समेत वेहोराको जिकिर लिई करदाताका तर्फबाट मिति २०७७।०५।०५ मा यस न्यायाधिकरणमा दर्ता भएको पुनरावेदन पत्र।
८. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता २०७४ को दफा १४०(३) बमोजिम छलफल प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी कार्यालयलाई पेशीको सूचना दिई नियमानुसार गर्नु भनी मिति २०७७।१२।१३ मा यस न्यायाधिकरणबाट भएको आदेश।

ठहर खण्ड

९. नियम बमोजिम पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको पुनरावेदकका तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री नितेश श्रेष्ठले आ.ब.२०६८/०६९ मा आयकर तर्फ करयोग्य नोक्सानी आय विपक्षी कार्यालयले नोक्सानी रकम रु.२९,५१,०५९।७७ कायम गरी सोही बमोजिम खर्च कट्टि अमान्य गरी कर निर्धारण गरेको, उक्त रकमलाई खर्च मानी विपक्षी कार्यालयबाट आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ बमोजिम खर्च कट्टी गर्नुपर्नेमा सो नगरी कानून विपरित शुरु कार्यालय तथा विभागबाट भएको कर निर्धारण आदेश न्यायसंगत नभएको हुंदा बदर गरि पाउँ भनि गर्नुभएको बहस समेत सुनियो ।
१०. प्रत्यर्थी ठूला करदाता कार्यालय एवं आन्तरिक राजस्व विभाग समेतका तर्फबाट उपस्थित विशेष सरकारी वकिल कार्यालयका विद्वान सहायक न्यायाधिवक्ता श्री बिमला गौतमले शुरु कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश कानूनसम्मत नै रहेको र सो निर्णयलाई सदर गरी आन्तरिक राजस्व विभागले गरेको निर्णय कानून सम्मत नै रहेको देखिदा सदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस एवं जिकिर समेत सुनियो।
११. पुनरावेदक करदाताका तर्फबाट लिइएका पुनरावेदन जिकिरहरू, दुवैतर्फका विद्वान कानून व्यवसायीहरूबाट प्रस्तुत बहस बुदाँहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, ठूला करदाता कार्यालयबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश र सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय मिलेको छ, छैन? पुनरावेदक करदाताको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन? भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।

१२. निर्णय तर्फ विचार गर्दा, पुनरावेदक करदाताले आय विवरण पेश गर्दा Custom Clearing Expenses अन्तर्गत रु.२,४०,७१६।— व्याज खर्च वापतको रु.७,६१,६००।— Leakage Expenses खर्च वापतको रु.५,७३,२१५।१६, हास खर्च वापत रु.२४,९२,५६९।००, मर्मत खर्च वापत रु.१,१४,२८९।— व्यापार प्रवर्द्धन भ्रमण तथा विविध खर्च वापत रु.७३,०४४।९१ र फुडिङ्ग एक्सपेन्स रु.५५,३५५।— खर्च कट्टीको दावी गरेकोमा उल्लिखित खर्च कट्टी अमान्य गर्ने गरी शुरु ठूला करदाता कार्यालयले गरेको संशोधित कर निर्धारण आदेश र सोही आदेश सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णयमा चित्त नबुझाई यस न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिएको देखिन आउँछ।
१३. Custom Clearing Expenses अन्तर्गत आ.व.०६८/०६९मा करदाताले आय विवरण साथ संलग्न नाफा नोक्सान विवरणको अनुसूची १५ को Cost Of Goods Sold अन्तर्गत Custom Clearing Expenses उप शिर्षकमा रु.२,४०,७१६।— खर्च कट्टी दावी लिएको देखिन्छ। कर परीक्षणमा सो खर्च पुष्ट्याई गर्न सक्ने कागजात पेश गर्न नसकी वास्तविक नदेखिएको त्यस्तो खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ बमोजिम कट्टी नहुने भनि संशोधित कर निर्धारण गरेको पाइयो। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १५ उपदफा (१) मा उपदफा (२) को खण्ड (क) मा कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसायको व्यापार मौज्जातको शुरु मुल्यमा सो वर्षमा सो व्यवसायबाट प्राप्त गरिएको व्यापार मौज्जातको लागत जोडी हुने, रकम र खण्ड (ख) मा खण्ड (क) बमोजिमको आय वर्षमा कुनै व्यवसायको व्यापार मौज्जातको अन्तिम मूल्यको रकम समेत गणना गरिएको लागतको खर्च कट्टी बाहेक अन्य कुनै पनि खर्च कट्टी गर्न पाउने छैन भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ। खर्च दावी गर्ने करदाताले आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८१ (१) बमोजिम प्रमाणित कागजातबाट खर्च पुष्टी गर्न सक्नु पर्दछ। विना सबुद प्रमाण खर्च कट्टी दावी गर्न मिल्दैन। करदाताले यो Custom Clearing Expenses अन्तर्गत दावी गरेको खर्च कर परीक्षणका बखत प्रमाण पेश गरी खर्चलाई पुष्टी गर्न नसकेको हुंदा खर्च कट्टी नहुने निर्णय कानून सम्मत नै देखियो।
१४. करदाताले खर्च कट्टी दावी गरेको व्याज खर्च तर्फको रु.६,६१,६००।— आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ बमोजिम कट्टी हुनु पर्ने दावी लिएको पाइन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ को उपदफा (१) खण्ड (क) मा कुनै रकम ऋण लिए वापत सो ऋण दायित्व सिर्जना भएकोमा सो रकम सोही वर्ष प्रयोग गरिएको वा सो वर्षमा प्रयोग गरिएका कुनै सम्पत्ति खरिद गर्न प्रयोग गरिएको भए व्याज कट्टी गर्न पाउने व्यवस्था रहेको पाइयो। करदाताले यो आ.व.०६८/०६९ को वर्षान्तमा रु.४०,००,०००।— बैंकबाट ऋण लिएको तथ्यमा विवाद नभए पनि उक्त रकम कम्पनीको कारोबारमा लगाएको वा सोही वर्षमा प्रयोग गरिएको कुनै सम्पत्ति खरिद गर्न प्रयोग भएको देखिन आउँदैन। उक्त रकम Advance to Director भनि संचालकलाई पेशकी दिएको देखिन्छ। त्यसरी संचालकलाई पेशकी दिएको रकम वापत करदाताले बुझाएको व्याज रकम रु.६,६१,६००।— आयकर ऐन, २०५८ को दफा १४ बमोजिम खर्च कट्टी दिन सकिने आधार नदेखिंदा करदाताको यो शिर्षक सम्बन्धी पुनरावेदन जिकीर मनासिव देखिएन।

१५. अब करदाताले पुनरावेदन जिकीर लिएको Leakage Expenses शिर्षकको खर्च दावी गरिएको रु.५,७३,२१५।९६ को सम्बन्धमा विचार गर्दा, करदाताले यस आ.व.०६८/०६९ मा प्रशासकीय खर्च अन्तर्गत Leakage Expenses शिर्षकमा जम्मा रु.५,७३,२१५।९६ खर्च कट्टी दावी गरेको देखिन्छ। उक्त खर्च कट्टी गर्नुपर्ने आधारको रूपमा करदाताले थोक विक्रेता तथा वितरकबाट gas leakage भइ फिर्ता भएको भनी खर्चमा दावी गरेको पाइन्छ। त्यसरी थोक विक्रेता तथा वितरकबाट Gas Leakage भै फिर्ता भएको भनी दावी गरिएका सिलिण्डरलाई करदाताले आफ्नो कारोबारको लेखाबाट पुष्टी गर्न सकेको पाइएन। त्यस्ता फिर्ता आएका त्रुटियुक्त ग्यास सिलिण्डरहरूलाई मौज्जात खातामा आम्दानी जनाइ लेखा राखेको पनि मिसिल संलग्न प्रमाणबाट देखिन आउदैन। मुल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को दफा ३९.क. "कुनै वस्तु आगजनी, चोरी, दुर्घटना, टुटफुट, ध्वंसात्मक गतिविधिका कारणले हानी नोक्सानी हुन गई त्यस्तो वस्तुको मौज्जातबाट लगत कट्टा गर्नु परेमा वा कम मूल्यमा विक्री गर्नु पर्ने भएमा प्रमाण सहित त्यस्तो अवस्था भएको मितिले तीस दिनभित्र त्यस्तो वस्तुमा तिरेको कर कट्टी गर्नको लागि आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा निवेदन दिनु पर्नेछ" भनि स्पष्ट व्यवस्था रहेको पाइन्छ। उक्त व्यवस्था बमोजिमको प्रक्रिया यी करदाताले पुरा गरेको पनि देखिन आएन। करदाताले आय विवरणमा खर्च कट्टीको दावी लिएका खर्चलाई पुष्टी गर्ने आधार, कारण र प्रमाण समेत पेश गरी आफ्नो दावीलाई प्रमाणित गर्नुपर्ने हुन्छ। प्रस्तुत शिर्षकको खर्च करदाताले प्रमाणबाट पुष्टी गर्न नसकेको हुंदा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम खर्च कट्टी नहुने गरी शुरु ठूला करदाता कार्यालयले गरेको निर्णय र उक्त निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत मिलेकै देखियो।

१६. त्यसै गरी करदाताले खर्च कट्टीको दावी गरेको हास खर्च कट्टी तर्फ रु.१०,७६,७७५।— कट्टी नहुने निर्णय कानून सम्मत नरहेको भनी लिएको अर्को पुनरावेदन जिकीरको सम्बन्धमा विचार गर्दा, आ.व.२०६८/०६९ मा स्थिर सम्पत्ति तर्फ समूह 'क' र समूह 'घ' मा गरी जम्मा रु.२,६४,२८,८५५।७२ आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ बमोजिम हास कट्टी दावी गरेको देखियो। शुरु ठूला करदाता कार्यालयले कर परीक्षण गर्दा भवन तर्फ थप नै नभएको सम्पत्तिलाई बदलियतपूर्वक काल्पनिक रूपमा थप भएको भनी हास खर्च बढी दावी गरी कर घटाउने योजना समेत गरेको आधार र कारण सहित समूह 'क' मा बढी दावी गरेको रु.१०,३९,८२८।— तथा समूह 'घ' मा बढी दावी गरेको रु.३६,९४७।— समेत जम्मा रु.१०,७६,७७५।— आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ तथा अनुसूची २ बमोजिम खर्च कट्टी नपाउने भनी ठूला करदाता कार्यालयबाट भएको निर्णयलाई पुनरावेदक करदाताले स-प्रमाण खण्डन गर्न सकेको देखिएन। हास खर्च कट्टी तर्फ करदाताले दावी गरेको पुरै रकम अमान्य गरेको नभई बढी दावी गरेको रु.१०,७६,७७५।— मात्र आधार र कारण सहित अमान्य गरेको देखिंदा यो शिर्षकको निर्णयलाई अन्यथा गर्नुपर्ने देखिएन।

१७. पुनरावेदक करदाताले मर्मत संभार खर्च शिर्षकमा यो आ.व. मा भौचर नं.२३१,४३९,५२२ र ६८८ बाट लेखिएको रु.१,१४,२८९।— रकम आयकर ऐन, २०५८ को दफा १६ बमोजिम

कट्टीको दावी लिए तर्फ हेर्दा, आयकर ऐन, २०५८ को दफा १६(१) मा कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीको आय गणना गर्दा सो व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन गर्न सो वर्षमा स्वामित्व भएको र प्रयोग गरिएको हास योग्य सम्पत्तिको मर्मत वा सुधार गर्दा भएको सबै खर्च कट्टी गर्न पाउनेछ भन्ने व्यवस्था रहेको देखिन्छ। करदाताले आफूले खर्च दावी गरेको खर्च भुक्तानीलाई पुष्ट्याई गर्ने कागजात तथा रितपूर्वकका बिल विजकहरु कर परीक्षणको बखत वा लिखित जवाफ साथ पेश गर्नुपर्ने हुन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८१ को उपदफा (१) को खण्ड (ग) ले खर्च कट्टीलाई पुष्ट्याई गर्ने कागजात खडा गरी राख्नुपर्ने दायित्व करदातामा रहने व्यवस्था गरेको छ। यी करदाताले आफ्नो कानून बमोजिमको दायित्व बहन गरी मर्मत सम्भार खर्च शिर्षकको रु.१,१४,२८९।—पुष्टी गर्ने प्रमाण पेश गर्न सकेको नदेखिँदा मौखिक जिकीरको आधारमा उक्त खर्च कट्टी दिन मिल्ने अवस्था देखिएन।

१८. अन्त्यमा, करदाताले खर्च कट्टीको दावी लिएका व्यापार प्रवर्द्धन भ्रमण तथा विविध खर्च शिर्षकको रु.७३,०४४।९१ र Fooding Expenses शिर्षकको रु.५५,३५५।५० रकम खर्च कट्टी नदिए तर्फको पुनरावेदन जिकीर हेर्दा, यी दुवै शिर्षकको खर्चलाई पुष्टी गर्ने बिल भरपाई लगायतको प्रमाण करदाताले पेश गर्न सकेको देखिँदैन। ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरमा पेश गरेको जवाफमा पुनरावेदक करदाताले कतिपय साना तिना खर्चको बिल प्राप्त गर्न कठिन हुन्छ। यस्तो खर्चलाई भौचर उठाइ दावी गरिन्छ भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेको पाइयो। उक्त जवाफ आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८१ को रोहमा जिम्मेवारपूर्ण एंव कानून संगत देखिएन। करदाताले खर्च कट्टीको दावी गरेका हरेक शिर्षकको खर्चलाई प्रमाण कागजबाट पुष्टी गर्नुपर्दछ भने त्यस्तो खर्च कानूनले मान्यता दिएको पनि हुनुपर्दछ। आफूले आयकर ऐन, २०५८ को दफा ८१ बमोजिम खडा गरेको कागजातको अभिलेखबाट प्रमाणित नै हुन नसकेको खर्च कट्टी हुनुपर्छ भन्ने करदाताको जिकीर कानून सम्मत देखिएन।

१९. तसर्थ माथि उल्लेखित तथ्य, आधार एवं कारण समेतबाट स्थायी लेखा नं. ३०००१०९२५ भएका पुनरावेदक करदाता हिमालयन पेट्रोकेमिकल्स प्रा.लि.को आ.व. ०६८/०६९ को करयोग्य आय नोक्सानी रु.२९,५१,०५९।७७ कायम हुने ठहर्‍याई शुरु ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरले मिति २०७३।०२।१७ मा गरेको निर्णय र सोही निर्णयलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०७६।०९।१० मा भएको निर्णय समेत मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ। करदाताको पुनरावेदन जिकीर पुन सक्दैन। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसील खण्ड

१. फैसलाको प्रतिलिपी सहितको जानकारी विशेष सरकारी वकील कार्यालय काठमाडौंलाई दिनु।
२. सरोकारवाला पक्ष फैसलाको नक्कल माग गर्न आए नियमानुसार लाग्ने दस्तुर लिई नक्कल दिनु।

३. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतिय प्रति अपलोड गरी यस मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

टेकप्रसाद ढुङ्गाना
(अध्यक्ष)

उक्त रायमा मेरो सहमती छ ।

पुष्प प्रसाद गुरागाई
(लेखा सदस्य)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नुहुने:-

शाखा अधिकृत: सनिता लामा

फैसला मिति:- २०७९।२।२३।२

फैसला प्रमाणिकरण मिति:

न्यायाधिकरणको छाप: